

SRBIJI SE ŽURI

Građani su spremni da ovu zemlju učine uspešnom, bogatom i srećnom. To nije samo njihova potreba, već njihovo pravo. Mi danas osnivamo Liberalno demokratsku partiju da bismo građanima omogućili da žive kako zaslužuju.

Od ostvarenja te ideje ne zavisi samo budućnost naše generacije već i mnogih koje dolaze posle nje. Zbog toga LDP mora da pokaže i sposobnost da razume probleme Srbije. Podržavanjem programa LDP-a građini će pokazati političku zrelost. Srbiju danas vode najsporiji i najnesposobniji dok se nalazimo u trci sa pola sveta koji pokušava da stigne onu drugu polovinu u sreći, blagostanju i prosperitetu. Milioni Kineza, Rumuna, Indusa, Bugara, Hrvata, Mađara u svakom sledećem danu vide mogućnost i šansu da se živi bolje, dok je za nas taj isti dan pretnja da će biti gore nago juče. Oni idu napred mi idemo unazad. Reference Srbije su već dugo tragične. Mi smo najstarije evropsko društvo sa najvećim procentom mladih ljudi koji žele da ga napuste. Najsiromašniji građani sa najlošijom tehnologijom, nefunkcionalnim obrazovanjem, i sistemom zdravstvene i socijalne zaštite.

Ljudi koji nas danas vode o tome čak i ne govore. Njihovi prioriteti su nacionalni projekti prošlosti. Kandilo umesto kompjutera, običajno pravo umesto moderne demokratije, feudalizam umesto slobodnog tržišta. Kampanja "Srbiji se žuri" pokazala je očiglednu razliku između našeg programa i zajedničkog programa većine od 300 stranaka koje društvo drže kao taoce svoje nesposobnosti. Mi iskreno želimo to da promenimo.

U toj političkoj borbi ne sme biti kompromisa. LDP je stranka ledolamac, koja je spremna da ponudi rešenja za teške probleme Srbije i sposobna da ih ostvari. Već radimo na ustavnoj redefiniciji Srbije, po kojoj u fokusu nije država već društvo, kako bi Srbija postala zajednica slobodnih ljudi u politici, ekonomiji i kulturi. Vrednosti našeg društva mi gradimo na obrazovanju, a ne na tradiciji. Želimo da ljudi žive od svog rada, a ne da trpe zbog kolektivnog nerada. Mi želimo zdravstvo u kome lekar nije socijalni radnik, a pacijent socijalni slučaj. Smisao naše socijalne politike gradimo na borbi protiv siromaštva i osposobljavanju ljudi da rade, a ne da žive od milostinje države. U regionu vidimo puno zajedničkih izazova, a ni jednu pretnju, zbog čega je i naša politika takva. Svet je za nas šansa koju želimo što pre da iskoristimo.

LDP danas želi da bude pozitivan lider. Da krene u susret događajima, da jasno kaže da modernizacija Srbije znači potpuni otklon od političke tradicije koja se sastoji od populizma, zavera, lažnog patriotizma i kvazijedinstva. Spremni smo da menjamo Srbiju shodno promenama u okruženju i okolnostima u kojima živimo. Mi smo za berzu, a ne za kolhoz. Bez dijaloga, konkurencije, plana i ideja nema napretka. Do stabilnosti se stiže kroz razvoj, modernizaciju, ekonomske reforme, privatizaciju, usvajanje evropskih standarda, suočavanjem sa prošlošću. Kroz akciju i rad. Prestanimo sa komentarisanjem i opisivanjem Srbije u 21. veku. Prestanimo da maštamo i da se mrštimo nad novim vrednostima koje moramo da uspostavimo. Mnogi LDP vide kao simbol jedine prave opozicije sistemu vrednosti Srbije prošlosti. To je velika obaveza. Sve ono što radimo od 5. oktobra predstavlja viziju Srbije budućnosti. Rušili su nas tako što su promene nazivali bezakonjem, najbolje ocenjenu privatizaciju u Evropi - pljačkom, objavu rata kriminalu - saradnjom sa kriminalcima. Poverovali su da su uspeli kada je Zoran Đinđić ubijen, a zvanična politika u Srbiji "očišćena" od svake njegove ideje i svakog njegovog istomišljenika.

U Srbiju se vratila Miloševićeva politika, ali bez Miloševića. Sve što je rađeno protiv Zorana Đinđića juče, protiv nas danas, a sutra protiv ko zna koga, rađeno je i radiće se upravo zbog toga. Zato štitimo Specijalni sud, instituciju koja je izložena najžešćim pritiscima jer nastoji da otkrije potpunu istinu o ubistvu Zorana Đinđića. Bez te istine ugrožen je svaki život u Srbiji. Činjenica je da je od 12. marta 2003. godine do danas demokratska, građanska, evropska Srbija živela bez svoje političke opcije. Želja nam je da ponovo okupimo ljude sa modernim, evropskim, građanskim i liberalnim idejama i tako Srbiji ponudimo opciju, damo alternativu.

Zbog toga stvaramo LDP. Da bismo našu energiju i viziju podelili sa onima koji se nisu predali, ali i sa posustalima, razočaranima i zbunjenima. Na pragu smo konačnih odluka. Od nas zavisi da li ćemo ih doneti sami ili će to u naše ime učiniti SAD, Evropska unija ili Savet bezbednosti UN. Ukoliko samu sebe ne bude posmatrala otvorenim očima i o problemu koje vidi iskreno razgovarala, Srbija će morati da prihvati odgovor svih onih koji ne žele da ona zbog sopstvene nemoći bude njihov problem. Država i društvo danas su taoci problema iz bliže ili dalje prošlosti. Problema koji se nameću kao teret sadašnjih i budućih generacija.

Sušтина modernog nacionalnog identiteta nije u sukobu Srbije sa samom sobom i sa ostatkom sveta. Mi razumno tumačimo sopstvenu istoriju, stvarnost i budućnost i zato ne dozvoljavamo da sukobi budu načini rešavanja naših problema. Srbija je u zamci lažne istorije koja nameće lažna rešenja, u zamci lažno projektovane stvarnosti, u zamci iracionalno postavljene budućnosti. Zato od Srbije želimo da napravimo modernu zajednicu nezavisnih i slobodnih pojedinaca. Naš liberalizam je izraz potrebe građana na koje se država ne obazire, jer se bavi samom sobom. Naš zadatak je da štitimo njihove slobode dok ih država osporava. Da građani ne bi zavisili od političara, tradicionalnih institucija kao što su akademija, crkva, vojska ili mafije – svih opsenara koji nude nastavak sukoba samo da sve ostane isto - od 1945 do 3045.

Danas plaćamo pristigle račune. Iako ih mi nismo napravili, neodgovorno bi bilo da ih ostavimo našoj deci. Bez obzira na organizovani otpor unutar sistema koji nije transformisan. To neće ni biti sve dok u njega ne uđemo onako beskompromisno kako smo ušli u martu 2003. Zato je jedan od preduslova ostvarivanja politike LDP-a vraćanje svakog poštenog policajca, tužioca i sudije na funkciju na kojoj se nalazio tokom akcije "Sablja". Samo tako organizovana Srbija može biti sposobna za potpuno suočavanje sa problemima iz prošlosti i njihovo trajno efikasno rešavanje.

Zašto se ne priznaje suština Srebrenice ili bilo kog drugog ratnog zločina počinjenog u ime Srbije i njenih građana? To što danas zvanična Srbija relativizuje te zločine nas obavezuje da ih konkretizujemo. Ti zločini su počinjeni u ime jedne politike. Ta politika je poražena ako se govori o statusu njenih protagonista. Ali ta politika nije poražena ako se govori o njenom konceptu. Zauzimanje jasnog stava prema Srebrenici ili Hagu znači preuzimanje odgovornosti. A preuzimanje odgovornosti podrazumeva i definisanje krivice. Pošto antihaško bratstvo koje danas upravlja Srbijom ne želi da preuzme odgovornost za počinjene zločine, moramo reći istinu. To neće učiniti ni vlast ni opozicija. Zato moramo biti sposobni da na Srbiju utičemo kako bi ona tu istinu i razumela i prihvatila. Istinu koja je danas pretvorena u frazu, opšte mesto, poput mnogih drugih koji su od Srbije napravili zemlju u kojoj je moguće sve reći bez suštinskog efekta. Naša organizacija ne sme samo govoriti o cilju. Ona mora biti sposobna da ga ostvari. Posebno kada znamo da nije tačno da su zločine izvršili pojedinci. Hajde da ih prebrojimo pa ćemo videti da je reč o stotinama i hiljadama "patriota". Da li su oni zajedno pojedinci? Da li o komandantu jedne vojske možemo da govorimo kao o pojedincu. O predsednicima kao o pojedincima. Ne. Mi moramo genocid nazvati genocidom. U suprotnom ćemo postati nacisti 21. veka. Zato što se slike Srebrenice od slika Aušvica razlikuju samo po tome što su u boji.

Ekstremizam je kao koncept trijumfovao kroz «nacionalno odgovornu politiku» koja je voljom deformisane političke, verske, kulturne i naučne elite iskazana stavom da se prvo stvara država, a potom demokratsko društvo. Taj izbor je logično doveo do ratova, zločina, razaranja, sankcija, ubistava političkih protivnika, pljačkanja građana, krađe izbora, opšte agonije nepostojeće države i razorenog društva. Na jednoj strani formiralo se bratstvo u krvi i novcu stečenom na sveopštoj bedi i nesreći. Na drugoj strani ostali su svi normalni ljudi. 5. oktobra se otvorila mogućnost da Srbija dobije reformsku vladu koja će početi da rešava životne probleme građana, obračuna se sa organizovanim kriminalom, započne bolan proces suočavanja sa prošlošću i utvrđivanje odgovornosti za zločine i teška kršenja ljudskih prava. 12. marta 2003. izgubljena je nada da će se to i desiti. Taj nedovršeni posao je naša prva obaveza.

U Srbiji je normalno sve ono što u svetu nije normalno. Ljudi su još uvek hipnotisani porukom da su za sve što nije dobro, umesto nas odgovorni drugi. Tačno je da put u Evropu svakako vodi preko Haga. Ali ne tako što će se o zločinima pričati samo u sudnici. O njima moramo progovoriti u Srbiji. U Hagu se zločinci sankcionišu i kažnjavaju, u Beogradu se mora sankcionisati i kazniti politika zločina. Zato je saradnja sa Hagom, kroz isporuku Miloševića, 2001. godine bila doživljena kao «državni udar», a danas je to «dobrovoljna predaja». Zato što je nama bila i jeste važna suština. Društvo pre nego država. Moramo promeniti i političku filozofiju i političku orijentaciju Srbije. U centru naše politike je građanin. Suština slobode mora se meriti stepenom uticaja čoveka na sopstveni život i ostvarenje svake lične potrebe koja ne ugrožava nečije ljudsko pravo. Od prava na političku autonomiju ili tržišnu ekonomiju, do prava na slobodnu ljubav u društvu u kojem niko ne sme da kontroliše nečiju intimu.

Rešenje za Vojvodinu ne tražimo u Ustavu iz 1974. godine. Ne pristajemo da živimo u budućnosti koju uređuju modeli socijalističkog društvenog uređenja koje je nestalo krajem prošlog veka. Vojvođani treba slobodno da odlučuju o Vojvodini. Mi u ta rešenja verujemo zato što će ih donositi ljudi koji su svojim radom Vojvodinu napravili najboljim delom Srbije. Zato što nam je do tog dela Srbije stalo, želimo još bolje uslove za one koji tamo žive. Vojvođani treba da imaju izvršnu, zakonodavnu i sudsku vlast da bi mogli uticati na svoj život.

Izbor između ustavnog kontinuiteta i diskontinuiteta je jedna od najvažnijih političkih odluka. To nije tehničko, već suštinsko pitanje za društvo koje želi da se menja. Da bi ta promena bila zaista takva mora biti jasno da se ne radi o reformi postojećeg već o stvaranju potpuno novog ustava. Ustava koji će biti ispred svog vremena. Ustava Srbije 21. veka. U tome moraju učestvovati svi, a ne samo političke elite ili skupštinska većina.

Srbiji je potreban novi Ustav koji će označiti novi početak i stvoriti uslove u kojima društvo može da se menja. Neophodan je nedvosmislen raskid sa prošlošću koja ne garantuje i ne štiti individualne slobode. U suprotnom neće biti moguće suštinske društvene promene. Vlast mora biti podvrgnuta ograničenju, stavljena u granice prava i učinjena odgovornom prema građanima. To obećanje je dato 5. oktobra i ono mora biti ispunjeno. Ni u novom veku, kao ni u protekla dva, nismo u stanju da odredimo granice i domete sopstvene države. Da li kao takvi imamo pravo da se mešamo u rešavanje državnog pitanje Crne Gore? Kako smo zaboravili da su oni koji otvaraju crnogorsko pitanje isti oni koji su sahranili Jugoslaviju, državu svih Srba, Crnogoraca i njima najbližih naroda, a Srbiju svima učinili tuđom. Zvanični učesnik našeg dogovaranja, Evropska unija je Srbiji i Crnoj Gori prepustila slobodu i inicijativu. Onog trenutka kad Srbija i Crna Gora ponovo postanu evropski i svetski problem, slobodu i inicijativu preuzeće Brisel i Vašington.

Granice među nama će nestati poput onih kojih su se Evropljani odrekli. Zato ne smemo dozvoliti da referendum podeli naše i crnogorsko društvo. Danas se građanima Srbije i Crne Gore praktično nude dva modela. Jedan model je model konačnog rešenja, a drugi je model konstantnog stanja i to je onaj model za koji se zalaže oficijelna Srbija tražeći istovremeno šansu u konfliktima, u ovom trenutku samo idejnim, ali konfliktima koji su realni i preteći unutar same Crne Gore. Zbog toga treba ukazati na tu vrstu mehanizma kojim se teži rešenju tobože nacionalnog pitanja našeg naroda, umesto demokratskog pitanja našeg društva. Jer rešavajući u već viđen način nacionalno pitanje, ponoviće se one greške koje su činjene tokom čitavog dvadesetog veka, a to je slepo verovanje u iluzije, a ne u realnost. Tako ćemo sebi uskratiti bilo kakav prostor u Evropi ili svetu dvadeset prvog veka.

U rešavanju odnosa sa Crnom Gorom položaj Srbije je ponižavajući. Zašto Srbija ne organizuje referendum? Sasvim sigurno u Srbiji ima mnogo manje i napetosti i neizvesnosti po pitanju tog referenduma. Dvesta sedamdeset hiljada državljana Crne Gore, sa pravom glasa u Srbiji i ambicijom da imaju pravo glasa i u Crnoj Gori u istom danu, mnogo su veći problem za Crnu Goru nego za Srbiju. Ali, građanima Srbije u ovom trenutku nije ponuđena jasna politika i nije im postavljeno ono pitanje koje je postavila demokratska politička opcija građanima Crne Gore. A to je pitanje budućnosti u kojoj oni žele da žive. Zašto se građanima Srbije uskraćuje pravo da i oni na referendumu donesu tu odluku? Zbog toga što vlast koja u ovom trenutku upravlja Srbijom ignoriše interese društva. To je način na koji je stvarana Jugoslavija devedeset prve godine, to je način na koji je stvorena državna zajednica i konačno to je ponavljanje iste greške koja je imala toliko negativnih konsekvenci da niko razuman ne može slediti tu

vrstu političke logike. Crna Gora će, bez dileme, realizovati projekt sopstvene nezavisnosti. Za Srbiju je važno, mnogo više nego za Crnu Goru, da ona bude partner Crnoj Gori u tom projektu, da to postane i njen projekt. Da ne izgubi više nijedan dan, jer će u 2006. godini mnogo manje izgubiti Crna Gora nego Srbija. Dakle, ideja crnogorskog referenduma je autentična crnogorska ideja, ali mi moramo aktuelizovati način na koji će Srbija redefinisati svoj odnos prema državnoj zajednici. Danas moramo otvoreno reći da u Crnoj Gori niko ne može da bude neprijatelj Srbije zbog toga što drugačije misli. Tek tada ćemo biti demokrate. Sve dok insistiramo na nacionalnom kontekstu, mi zapravo pokazujemo nedostatak demokratskog kapaciteta. Ljudi koji danas vode Srbiju kao da nam poručuju "Dajte da mi napravimo svoju Srbiju iz devetnaestog veka, pa ćemo onda da se demokratizujemo i pravimo vašu iz 21.". Nama se i u tom poslu žuri, ali ta žurba ne sme biti bez jasnog plana. Upravo taj plan treba da bude suštinski izazov za građansko, demokratsko društvo u Srbiji i Crnoj Gori. Kao što je jasan evropski ustav, tako mora biti jasan i ugovor o savezu Srbije i Crne Gore koji će svojom jasnoćom, svojom britkošću, svojom otvorenošću zapravo staviti tačku na konfuziju u kojoj živimo poslednjih petnaest godina. Ali, naša država i crkva to ne prihvataju.

Kosovo je danas teritorija albanske većine pod nadzorom UN i NATO. Pošto je godinama opstajala na ratovima, pljački i izmišljenim poredama Miloševićeva Srbija je 1999. u ratu, pljački i izmišljenoj pobjedi kapitulirala odrekavši se Kosova zarad Dedinja. Zato je Kosovo u vlasti Brisela, Vašingtona, NATO-a i kosovskih institucija. Kosovsko pitanje je evropsko pitanje. Zajedničku budućnost Srbije i Kosova moguće je ostvariti isključivo obostranim članstvom u Evropskoj uniji koja je zajednički okvir nacionalnoj integraciji svih balkanskih naroda. Istoriju balkanskih obračuna potrebno je zauvek ostaviti u prošlosti. Da se ne bi nikad više ponovila, takvoj prošlosti i njenim tvorcima, izvršiocima i duhovnicima se mora presuditi.

Srbija u protekla dva veka nije uspela da integriše Kosovo. Kosovski Srbi su nesrećni, svako u svome getu. Ni albanska većina neće postati srećna ukoliko se obračuna sa svojim preostalim srpskim susedima i njihovim istorijskim nasleđem. Put do Kosova vodi preko Brisela. Put Srbije i Kosova do Brisela vodi preko njihovog istorijskog dogovora. O Kosovu oslobođenom policijskog i vojnog terora, o Kosovu oslobođenom aparhejda. Sloboda Kosova počiva na slobodi svakog pojedinca i njegovom konstitutivnom, individualnom i kolektivnom pravu. Beograd kosovskim Albancima i Srbima u tome treba da pomogne. Postoji nešto što je zajedničko zvaničnoj beogradskoj i zvaničnoj albanskoj politici. To su definisani ciljevi. Ali, bez ijednog mehanizma koji vode ka ostvarenju tih ciljeva.

Osnovno je pitanje, da li albansko društvo može da prihvati Srbe kao partnere u izgradnji kosovskog društva i, sa druge strane, da li je srpsko društvo spremno da u tom poslu učestvuje zajedno sa Albancima. U oba slučaja to je pitanje interesa. Konzervativne snage u Srbiji nemaju takvu vrstu interesa. U otvorenim pitanjima oni nalaze opravdanje za svoj opstanak na vlasti. Sa druge strane je pitanje za albansku zajednicu: da li ona ima stvarni interes, da pozove Srbe, da u tom poslu učestvuju. Da li Srbi uopšte mogu u kosovsko društvo – odgovor mora biti – da. I nema nikakve dileme da bi kroz pažljivu politiku kosovski Srbi i Prištinski univerzitet i prištinsku stanicu policije i prištinsku bolnicu mogli ponovo da dožive kao svoje. Da bi došli do toga oni moraju biti aktivni učesnici, a ne posmatrači ili statisti. Neophodno je da se u okviru koji vodi ka samostalnosti, suverenosti i nezavisnosti Kosova otvori prostor za učesće srpske zajednice. Neophodno je srpskom narodu omogućiti konstitutivnost. Takvom politikom praktično bismo zakoračili u epohu istorijskog pomirenja. Dogovor znači stvaranje jednog normalnog društva. Srbi bi trebalo da budu partneri Albanaca u stvaranju normalnog kosovskog društva. Moraju da budu ravnopravni. Ako se Srbima na Kosovu omogući da, kroz konsenzualnost koja je zagantovana albanskoj zajednici u Makedoniji, suštinski utiču na svoj položaj, onda mogu da svoju budućnost na Kosovu posmatraju drugačije nego što je to sada slučaj.

Beograd mora da se suoči i sa istinom da Srbi bolje i perspektivnije žive u Temišvaru Ljubljani ili Zagrebu, nego u samoj Srbiji. Ispred hrvatske ambasade protežu se isti oni redovi kojima su Srbi donedavno opsedali ambasade Kanade, SAD-a, Australije ili Novog Zelanda. Mladi menjaju državljanstvo Srbije za hrvatsku domovnicu i putovnicu. Isto će se ponoviti pred ambasadama BiH, Albanije ili Republike Kosovo ukoliko se Srbija ne vrati svome dobrom putu modernizacije i demokratizacije.

U Srbiji se uporno održava utisak da se njeni problemi, i ona sama kao problem, moraju rešavati u nekom neodređenom, budućem vremenu. Srbija nema vremena. Nama se žuri. Problemi Srbije su teret koji nameću političari koji opstaju na njenom siromaštvu, neznanju i nemoći. Nesposobna da se menja i sa svojim evropskim susedima takmiči u optimizmu i napretku država je postala problem za građane. Srbija je izgubila vedrinu i takmičarski duh. Pred problemima se povlači umesto da ide u susret. Postavlja granice u svetu bez granica. Zaglavila se u poznom feudalnom dobu, predmodernom i predindustrijskom, u razdoblju globalnog korporacijskog kapitalizma koji se svakodnevno prilagođava životnim ritmovima i potrebama, koji nama postaje sve dalji i sve manje stvaran.

Srpska tranzicija je u mnogo čemu još na početku. Ciljevi privredne tranzicije jesu uspostavljanje tržišne privrede i obezbeđenje visoke stope rasta i zaposlenosti. Oba cilja podrazumevaju reformu institucija i promenu privredne politike. Srpska privreda je nerazvijena, proizvodno i institucionalno. Nezaposlenost je velika, što govori o neefikasnosti tržišta rada. Proizvodnja ne raste uverljivo, što govori o problemima u korporativnom sektoru i na tržištu dobara. Novca je malo i kredit je skup, što govori o lošim uslovima u kojima deluju finansijska tržišta. Privatni sektor je još uvek mali i sa lošom strukturom, dok je državni sektor nereformisan i višestruko neefikasan. Konkurentnost srpske privrede je mala, što se ogleda u relativno malom izvozu koji je skoncentrisan na nekoliko proizvoda ili sektora. Konačno, možda i najvažnije, institucije tržišne privrede ili ne postoje ili ne deluju slobodno i efikasno.

Ovo stanje je utoliko teže jer su mogućnosti srpske privrede daleko veće od onoga što se postiže poslednjih nekoliko godina. S obzirom na nisku startnu osnovu i s obzirom na mogućnosti koje se otvaraju tranzicijom i evropskom integracijom, srpska privreda bi mogla da obezbedi relativno visoke stope rasta u stabilnim makroekonomskim uslovima. Umesto toga, makroekonomska stabilnost je još uvek ugrožena, a stope rasta variraju veoma mnogo iz godine u godinu.

Uz to, stvarne institucionalne i promene u realnom sektoru bi tek trebalo da se sprovedu. One se odlažu ili se njihov značaj relativizuje zato što vlada nema većinu, a i zato što političkoj i poslovnoj eliti koja se učvrstila u poslednjih godinu i nešto više dana postojeće stanje odgovara. Opozicija, opet, kritikuje vladu sa populističkih pozicija. Podstrek reformama dolazi od Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i iz Evropske unije. MMF, međutim, ne može neposredno da utiče na kretanja u Srbiji, a i ne može da odustane od programa sa srpskom vladom jer su troškovi po obe strane veći od eventualne dobiti. EU, opet, ne može da utiče na kratkoročna kretanja, osim u delu koji se odnosi na liberalizaciju spoljne trgovine što će biti najvažniji predmet pregovora o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju koji su upravo počeli. Sve ostalo daje uglavnom dugoročne efekte.

Dakle, potreba za radikalnom tranzicijom je isto onoliko velika kao što je bila i 2000. godine. Sada i više nego tada potrebno je da ona bude u pravcu liberalne politike i privrede. Od najvećeg je značaja da se ne popusti populističkoj retorici. Partije koje nude populističke programe od njih će odustati onoga časa kada dođu na vlast. Za zemlju kao što je Srbija, gde su lažna obećanja uobičajena, od velike je važnosti da se afirmišu politika istine i da se daju obećanja koja će se ispuniti. To ne znači da ona moraju da budu skromna. Upravo suprotno, ona moraju biti radikalna, jer se samo njima može postići brz i održiv napredak kako u proizvodnji tako i u institucionalnoj izgradnji. Populisti obećavaju blagostanje, LDP mogućnost za rad i napredak.

Srbija nije jedina zemlja u tranziciji gde su kolektivistička shvatanja i ustanove od velikog značaja. Ovo je posledica činjenice da su i formalne i neformalne ustanove koje su nasleđene veoma oslonjena na kolektivizam. On je prepreka uspostavljanju vladavine prava, koja može da se zasniva samo na individualnoj odgovornosti, a i uspostavljanju tržišne privrede, jer se ona takođe oslanja, pre svega, na individualnoj koristi i odgovornosti za troškove. Konačno, kolektivizam je prepreka demokratizaciji, jer ograničava političku konkurenciju i daje prednost strankama i koalicijama koje nude jednu ili drugu vrstu autoritarizma ili bar paternalizma, a ne afirmišu demokratsku odgovornost i demokratsko političko ponašanje. Usled toga, potrebno je zalaganje za liberalnu demokratiju. Tu nije reč o ideološkom stanovištu niti je reč o obračanju određenoj društvenoj grupi ili sloju. Za liberalnu demokratiju mogu da budu socijalisti i konzervativci, preduzetnici i radnici, neoliberali i zagovornici države blagostanja. Reč je o zalaganju za sistem prava i obaveza koji su u temelju evropskog konstitucionalizma, vladavine prava, samostalnosti građanskog društva i demokratskog političkog sistema. Takođe, u osnovi privrednih sloboda, privrednog napretka, slobodnog preduzetništva i svake vrste inovativnosti. Konačno u osnovi je svake uspešne tranzicije i razvojne politike uopšte, ne samo zato što oslobađa preduzetničke, poslovne i profesionalne sposobnosti ljudi, već i zato što daje prednost jednakim šansama svih ljudi nezavisno do njihovog socijalnog i svakog drugog porekla. Nesumnjivo, liberalnim demokratama će se pridružiti oni koji veću šansu vide u budućnosti, a ne u očuvanju prošlosti, pre odgovorni nego populisti, ali to je upravo kako i treba da bude i to i jeste razlog zašto je liberalno demokratska politika potrebna. I zašto je potreban takav ekonomski program.

Savremeno doba i znanja sami po sebi nude odgovore na sve naše nedoumice. Rešenja se, međutim, ne mogu uvesti niti preslikati. Moramo imati sopstveno znanje prilagođeno standardima svakodnevice razvijenog sveta. Potrebne su nam funkcionalne škole i upotrebljivo znanje. Strateško planiranje naše obrazovne strukture. Novo znanje doneće novi politički, ekonomski, socijalni i kulturni poredak. To je nemoguće bez jasne vizije i novog sistema vrednosti. Srbiji su potrebni kompjuteri i brz internet, efikasne institucije, dobro plaćeni lekari, sudije i policajci, sposobna administracija koja govori jezike članica Evropske unije. Svi odgovori zavise od naše sposobnosti da Srbiju modernizujemo. Samo moderna Srbija ima snagu i razum koje će uneti u obračun sa iskušenjima ovoga i budućeg vremena. Kao što su, danas, Kosovo, Hag, Crna Gora, ili sutra mesto Srbije u svetu. Svaki atom pozitivne energije mora postati snaga koja će javno i demokratski, odlučno i efikasno, kako smo pokazali da umemo, pet godina posle nedovršene petooktobarske demokratske revolucije u potpunosti ispuniti težnje svih koji su je pokrenuli i izveli. I staviti tačku na kontinuitet pogrešne istorije.

Svaki Gordijev čvor koji je nasledila iz prošlosti Srbija mora brzo i hrabro da preseče. Mi smo spremni i sposobni za taj posao. Zbog toga postoji LDP.